

**BÆREKRAFT I
BERGINDUSTRIEN**

TSM – Bærekraft i bergindustrien

Protokoll for klimaendringer

TSM - TOWARDS SUSTAINABLE MINING - er et program som skal sikre åpenhet om bergindustriens bærekraftsarbeid. TSM inneholder en rekke indikatorer som skal hjelpe virksomheter til å oppfylle målsetninger innen definerte områder. Resultatene publiseres årlig og en ekstern revisjon av egenrapporteringen gjøres hvert tredje år.

FNs Bærekraftsmål er verdens felles arbeidsplan for å utrydde fattigdom, bekjempe ulikhet og stoppe klimaendringene innen 2030. Mange av indikatorene i TSM kan knyttes opp mot dette arbeidet og er dermed med på å bidra til nasjoners bærekraftsarbeid. Det er flere av FNs bærekraftsmål som kan knyttes opp mot indikatorene i denne protokollen, disse spesielt:

Disse kan også knyttes opp mot denne protokollen:

Mål 13 - Handle umiddelbart for å bekjempe klimaendringene og konsekvensene av dem.

Mål 7 - Sikre tilgang til pålitelig, bærekraftig og moderne energi til en overkommelig pris for alle

Mål 9 - Bygge solid infrastruktur og fremme inkluderende og bærekraftig industrialisering og innovasjon

Mål 12 - Sikre bærekraftig forbruks- og produksjonsmønstre

Mål 17 - Styrke virkemidlene som trengs for å gjennomføre arbeidet, og fornye globale partnerskap for bærekraftig utvikling

TSM-VURDERINGSPROTOKOLL

Et verktøy for vurdering av innsatsen mot klimaendringer

Formål

Formålet med denne TSM-protokollen er å legge til rette for kontinuerlige forbedringer i bergindustrien knyttet til håndtering av klimarelaterte risikoer og muligheter, inkludert tilhørende avbøtnings- og tilpasningsstrategier, målsetting og rapportering. Implementering av denne protokollen er ment å gi støtte til selskaps- og virksomhetsnivå i å oppnå målene i [Parisavtalen](#) og overordnede nasjonale klimamål. Parisavtalen tar sikte på å styrke den globale responsen på trusselen som klimaendringene utgjør. Målet er å holde den globale temperaturstigningen i dette århundret på godt under 2° C over førindustrielt nivå og, hvis mulig, å begrense temperaturøkningen til 1,5° C. Denne protokollen er også ment å stemme overens med [anbefalingene](#) fra *Task Force on Climate-related Financial Disclosures (TCFD)* (arbeidsgruppen for klimarelaterte finansielle opplysninger), som tar sikte på å forbedre evnen til hensiktsmessig vurdere og prissette klimarelatert risiko og muligheter og er sentral innen bærekraftsarbeid.

ⁿ Se «Ofte stilte spørsmål»

Ytelsesindikatorer

For å vurdere ytelse og måle fremgang på veien mot å nå dette formålet, spesifiserer klimaendingsprotokollen kriterier knyttet til tre indikatorer:

1. Håndtering av klimaendringer på selskapsnivå
2. Håndtering av klimaendringer på virksomhetsnivå
3. Virksomhetens ytelsesmål og rapportering

Som med alle ytelsesvurderingsverktøy er det nødvendig med faglig skjønn ved vurdering av tilpasning til hver indikator og tilhørende kriterier. Anvendelse av denne protokollen vil derfor kreve et nivå av ekspertise innen revisjon, systemvurdering, energi og klimagass (green house gas; GHG)-utslipp, håndtering av fysisk klimapåvirkning og tilpasning til klimaendringer, samt relevante reguleringsregimer og krav. Denne protokollen er et verktøy for å vurdere implementeringsnivået for praksis for håndtering av klimaendringer til støtte for TSM-initiativet. Det er ikke i seg selv en garanti for effektiviteten av tiltakene mot klimaendringer, men er ment å skape bevissthet, praksis og bedriftskultur som er nødvendig for å oppnå suksess på dette området.

ⁿ Se «Ofte stilte spørsmål»

1. HÅNDTERING AV KLIMAENDRINGER PÅ SELSKAPSNIVÅ

Formål

Denne indikatorens formål er å bekrefte at forpliktelser, styring og prosesser er på plass på styre- og ledernivå for å støtte vurderingen av konsekvensene av klimaendringer i forretningsstrategien. Denne indikatoren skal fullføres på selskapsnivå³.

Vurderingskriterier

NIVÅ	KRITERIER	JA	I/A
C	Ikke alle kriteriene til nivå B er oppfylt.		
B	1. En handlingsplan for selskapet er utviklet for å oppfylle alle kravene til nivå A.		
	2. Data om klimagassutslipp i scope 1 og 2 vedlikeholdes ¹ .		
A	1. Selskapet har en klimastrategi ³⁸ med definerte handlinger, inkludert integrering av strategien i forretningsplanlegging for eksisterende aktiviteter og nye prosjekter.		
	2. Styre- og ledelsesstrukturer, ansvar og rapporteringsprosesser knyttet til styring av klimarelaterte risikoer ²⁵ og muligheter er på plass.		
	3. Vesentlige klimarelaterte risikoer ²⁵ og muligheter ² identifiseres, evalueres og styres i forhold til innvirkning på selskapets strategi og økonomisk planlegging.		
	4. Dokumenter som viser kriteriene ovenfor, publiseres årlig.		

³ Se «Ofte stilte spørsmål»

PROTOKOLL FOR KLIMAENDRINGER

AA	1. Selskapet har forpliktet seg til klimatiltak som er i samsvar med ambisjonen om å begrense den globale oppvarmingen til godt under 2° C (over førindustrielt nivå), med kortsiktige og langsiktige mål ²⁸ og planlagt tiltak for å nå disse forpliktelsene.		
	2. Ytelse vurderes mot oppgitte mål i nivå AA-kriterium 1. ²⁸		
	3. Prosesser for å identifisere, vurdere og håndtere vesentlige klimarelaterte risikoer ²⁵ og muligheter ² er integrert i selskapets risikostyring.		
	4. Robustheten til forretningsstrategien er vurdert, med tanke på ulike klimarelaterte scenarier ^{12, 26} , inkludert med høy og lav oppvarming. ¹¹		
	5. Konsekvensene av vesentlige klimarelaterte risikoer ²⁵ og muligheter ² identifiseres, vurderes og styres for andre aspekter for selskapet og strategien ⁷ .		
	6. Det er en utvist felles forståelse for hvordan selskapets strategiske investeringer bidrar til lavkarbonøkonomien og samfunnets robusthet mot klimaendringer. ^{13, 15}		
	7. Innkjøps- og distribusjonspraksis viser samsvar med selskapets klimastrategi ^{38, 8} .		
	8. Selskapets klimastrategi ³⁸ inkluderer minst to av følgende elementer: a. Planlagte eller gjennomførte investeringer i klimatiltak (f.eks. forskning og utvikling, energisparetiltak eller prosjekter med ren energi) som vil føre til målbare forbedringer i begrensning av eller tilpasning til klimaendringer. ^{13, 15} b. Rapporteringsansvaret for nøkkelindikatorer (KPI – Key Performance Indicators) knyttet til implementering av klimastrategien ³⁸ er tildelt med oppfølging minimum kvartalsvis. c. Ulike karbonprisscenarier brukes når man utvikler strategier eller evaluerer og tar beslutninger om prosjekter. ^{12, 14, 26} d. Muligheter for å kompensere klimautslipp ⁴ som gagnar ILU ^{17, 18} , er evaluert og prioritert, der det er mulig (for eksempel plante skog i tilknytning til et lokalsamfunn eller restitusjon av myr).		
	9. Dokumenter som viser kriteriene ovenfor, publiseres årlig.		

ⁿ Se «Ofte stilte spørsmål»

PROTOKOLL FOR KLIMAENDRINGER

AAA	1. Selskapets klimastrategi ³⁸ inkluderer alle elementene som er skissert i nivå AA-kriterium 8.		
	2. Det er dokumenterte forpliktelser på selskapsnivå ³ : a. Tilsvarende samfunnets ambisjoner om å oppnå netto-nullutslipp innen 2050, med korte og langsiktige mål ²⁸ og tiltak planlagt for å nå disse forpliktelsene. b. At vesentlige framtidige investeringer blir tilpasset samfunnets ambisjoner om å oppnå netto-nullutslipp innen 2050. ^{13, 15} c. Å bidra til reduksjon av klimagassutslipp i scope 3. ^{1,3,6}		
	3. Kortsiktige og langsiktige tiltak for å nå oppgitte mål ²⁸ i nivå AA-kriterium 1 og nivå AAA-kriterium 2 (a) har blitt eller er på vei til å bli oppfylt innenfor den identifiserte tidsplanen. Hvis nødvendig blir korrigerende tiltak identifisert og implementert.		
	4. I jurisdiksjoner uten et karbonprisregime, bruker selskapet en intern karbonpris ⁹ i standardøkonomiske analyser.		
	5. Dokumenter som viser kriteriene ovenfor, publiseres årlig.		

ⁿ Se «Ofte stilte spørsmål»

2. HÅNDTERING AV KLIMAENDRINGER PÅ VIRKSOMHETSnivå

Formål

Denne indikatorens formål er å bekrefte at systemer er på plass på virksomhetsnivå for å håndtere energi, klimagassutslipp, fysisk klimapåvirkning og tilpasning. Denne indikatoren støttes av MAC's *Guide on Climate Change Adaptation for the Mining Sector*.

Vurderingskriterier

NIVÅ	KRITERIER	JA	I/A
C	Virksomheten oppfyller ikke alle kriteriene til nivå B.		
B	1. Det er etablert et grunnleggende styringssystem for energibruk og klimagassutslipp som inkluderer: <ul style="list-style-type: none"> a. En forpliktelse fra den øverste ledelsen til å håndtere energibruk og klimagassutslipp, med ansvar tildelt en avdeling eller person på virksomhetsnivå. b. Identifisering og oppdeling av betydelige energikonsumkilder og klimagassutslipp. c. Identifisering og estimering av betydelige kilder til ikke-energirelaterte klimagassutslipp²⁰. 		
	2. Virksomheten har gjennomført enkelte analyser knyttet til fysisk klimapåvirkning ²³ og tilpasning.		
	3. Virksomheten har utviklet en handlingsplan for å oppfylle alle kravene til nivå A.		
A	1. Det er etablert et styringssystem for energi- og klimagassutslipp som inkluderer: <ul style="list-style-type: none"> a. En datainnsamlings- og overvåkingsprosess tilpasset energibruk og klimagassutslippskilder. b. Klar definisjon av roller og ansvar for oppfølging og overvåking av energiforbruk og klimagassutslipp. c. Operatørens bevissthet og forståelse av parametere som påvirker energiforbruk og gjennom handlingen optimalisere energiprestasjoner eller klimagass-kilder. d. Hensyn til energi- og klimagassutslipp i forretningsplanlegging, inkludert designkriterier, der det er aktuelt. e. En årlig ledelsesgjennomgang.¹⁶ 		

¹⁶ Se «Ofte stilte spørsmål»

PROTOKOLL FOR KLIMAENDRINGER

	<p>2. Det er etablert en prosess for håndtering av fysiske klimapåvirkninger²³ og tilpasning som inkluderer:</p> <ul style="list-style-type: none"> a. Vurdering og identifisering av potensielle fysiske klimapåvirkninger²³, samt en gjennomgang av analysen med forhåndsbestemte intervaller. b. Hensyn til risiko som følge av potensielle fysiske klimapåvirkninger^{23, 25} i relevant beslutningstaking på virksomhetsnivå. c. Identifisering, prioritering og implementering gjennom forretningsplanlegging av tilpasningstiltak som reagerer på de identifiserte fysiske klimapåvirkningene²³. 		
	<p>3. Det er etablert en prosess for å øke bevisstheten hos ansatte og kontraktører om tiltak mot klimaendring og klimatilpasning som inkluderer relevante forpliktelser og mål²⁸ på virksomhetsnivå.</p>		
	<p>4. Virksomheten vurderer viktigheten av tiltak mot klimaendring og klimatilpasning i forholdet til relevante eller påvirkete ILU¹⁷ og involverer seg der det er hensiktsmessig.²⁴</p>		
AA	<p>1. Virksomheten samarbeider med ILU^{17, 18} som er interessert i klimaendringer der det er hensiktsmessig.²⁴</p>		
	<p>2. Styringssystemet for energi og klimagassutslipp har gjennomgått intern eller ekstern revisjon.¹⁹</p>		
AAA	<p>1. Virksomheten bruker tre eller flere av følgende fremgangsmåter:</p> <ul style="list-style-type: none"> a. Nøkkellindikatorer (KPI – Key Performance Indicators) knyttet til reduksjon av energibruk og/eller klimagassutslipp tildeles relevante ansatte. b. Utslippskompensasjoner⁴ er integrert i styringssystemet.²⁷ c. Styringssystemet for energi- og klimagassutslipp brukes på hele livssyklusen til virksomhetsaktiviteter, inkludert i samvirket med leverandører, kunder og andre tredjeparter. d. Et aktivt partnerskap forfølges med andre organisasjoner eller ILU¹⁷ om fysiske klimapåvirkninger²³ og håndtering av tilpasninger, med roller og ansvar som er tildelt for å støtte denne forpliktelsen.²⁴ e. Kulturell og tradisjonell kunnskap tas med i vurderinger av klimakonsekvenser og i utformingen av tilpasningstiltak. 		

ⁿ Se «Ofte stilte spørsmål»

3. VIRKSOMHETENS YTELSESMÅL OG RAPPORTERING

Formål

Denne indikatorens formål er å bekrefte at ytelsesmål for energi og klimagassutslipp er etablert på virksomhetsnivå og at det årlig publiseres om energi, klimagassutslipp, potensielle fysiske klimapåvirkninger og tilpasningstiltak.

Vurderingskriterier

NIVÅ	KRITERIER	JA	I/A
C	Virksomheten oppfyller ikke alle kriteriene til nivå B.		
B	1. Ytelsesmål for energi og/eller klimagassutslipp er satt. ^{28, 30, 33, 35}		
	2. Informasjon om energi og/eller klimagassutslipp publiseres til en viss grad.		
	3. Standard metoder for å kvantifisere og estimere brukes for å konvertere utslippsdata for energi og klimagassutslipp til sammenlignbare enheter, inkludert utslippsdata fra prosessen.		
	4. Virksomheten har utviklet en handlingsplan for å oppfylle alle kravene til nivå A.		
A	1. Ytelsesmål ^{28, 35} er satt med fokus på klimagassutslipp i scope 1 og 2. ¹		
	2. Det utarbeides og implementeres en handlingsplan på virksomhetsnivå som inkluderer klare kortsiktige og langsiktige delmål for å nå ytelsesmålene. ^{28, 35}		
	3. Fremgang for å nå ytelsesmålene er dokumentert. ^{28, 35, 36}		
	4. Årlig publisering inkluderer: a. Beregninger og mål ²⁸ som brukes til å vurdere ytelse, fokusert på klimagassutslipp fra scope 1 og 2. ¹ b. Der utslippskompensasjon brukes til å nå mål ²⁸ , skal det gjøres en beregning av prosentandel kompensasjon i forhold til total utslipp generert av virksomheten. ²⁷ Kilden til og typen akkreditering av utslippskompensasjon må dokumenteres. ⁴		
	5. Informasjon om virksomhetens vurdering av potensielle fysiske klimapåvirkninger ²³ og planer eller tiltak for å håndtere de tilknyttede risikoene ²⁵ publiseres ³¹ og oppdateres etter hvert som vurderinger eller planer revideres.		

¹ Se «Ofte stilte spørsmål»

PROTOKOLL FOR KLIMAENDRINGER

NIVÅ	KRITERIER	JA	I/A
AA	1. Mål er nådd innenfor tidsplanen, eller korrigerende tiltak er identifisert og under implementering. ²⁸		
	2. Energibruk og scope 1 og 2 klimagassutslipp ¹ (f.eks. kildedata, utslipp- og konverteringsfaktorer etc.) er uavhengig verifisert. ^{21, 22}		
	3. Virksomheten åpner for tilbakemelding på publisering.		
AAA	1. Det har skjedd en betydelig endring av virksomhetens energi og klimagassutslippsprofil, noe som fremgår av resultatene av prosessforbedringsteknikker og teknologier eller andre former for reduksjoner eller kompensasjoner av klimagass ⁴ , i tråd med en langsiktig netto-nullutslippsforpliktelse ^{5, 27}		
	2. Publisering, inkludert vesentlige data om klimagassutslipp av scope 3 ^{1, 32} , er uavhengig verifisert. ^{21, 22}		

ⁿ Se «Ofte stilte spørsmål»

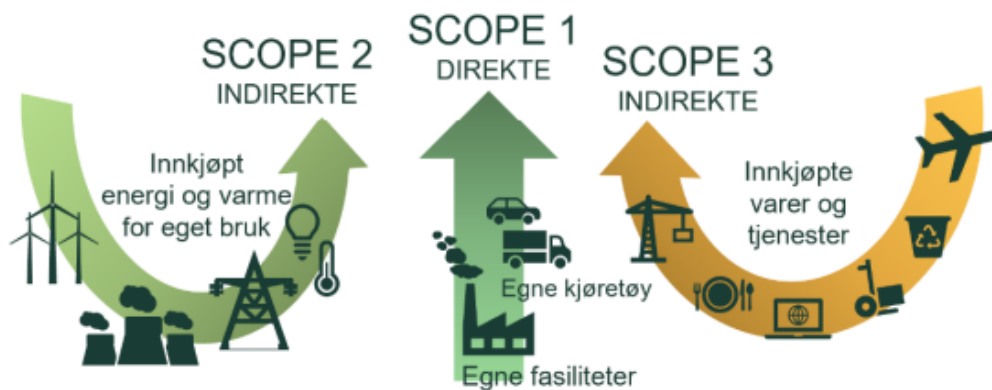
VEDLEGG 1: OFTE STILTE SPØRSMÅL

1. Hva er klimagassutslipp scope 1, scope 2 og scope 3?

Scope 1-utslipp er de totale globale utslippene fra kilder som eies eller kontrolleres av det rapporterende selskapet eller virksomheten, inkludert stasjonær forbrenning, mobil forbrenning, prosessutslipp og flyktige utslipp.

Scope 2-utslipp er indirekte klimagassutslipp som selskapet eller virksomheten har forårsaket gjennom sitt energiforbruk i form av elektrisitet, varme, kjøling eller damp.

Scope 3-utslipp er indirekte utslipp som oppstår som følge av selskaps eller virksomhetens aktiviteter fra kilder som eies eller kontrolleres av andre. Dette inkluderer for eksempel utslipp knyttet til transport av et sluttprodukt, forretningsreiser eller utslipp som produseres ved produksjon av innspill til hovedproduksjonsprosessen.

Inndeling i scope

Kilde: Klimaregnskap Innlandet fylkeskommune 2021; <https://innlandetfylke.no/f/p1/i18b231ec-0e42-48c3-a53e-ac3f6b76e7f3/klimafotavtrykksanalyse-innlandet-fylkeskommune-2021.pdf>

2. Hva er 'vesentlige klimarelaterte risikoer og muligheter'?

Selskaper bør inkludere en beskrivelse av hvordan materialiteten til utslippene ble vurdert i rapporteringen sin. Ytterligere veiledning for å bestemme vesentlighet finner du på lenken nedenfor.

- Climate Disclosure Standards Board. 2018. Materiality and Climate-related Financial Disclosures. https://www.cdsb.net/sites/default/files/materiality_and_tcf2_paper.pdf
- Enova: Klimarisikohåndtering <https://www.enova.no/kunnskap/klimarisikohandtering/>
- Finans Norge: Klimarisikorapportering – En veiledning for å komme i gang <https://www.finansnorge.no/tema/baerekraft/klimarisikorapportering/>
- NHO: Kartlegg bedriftens klimarisiko <https://www.nho.no/tema/energi-miljo-og-klima/klimatiltak-for-bedrifter/artikler/klimarisiko/>

ⁿ Se «Ofte stilte spørsmål»

3. Hva slags forpliktelser kan gjøres på selskapsnivå med hensyn til klimaendringer?

Det er mange typer forpliktelser som kan gjøres på selskapsnivå når det gjelder klimaendringer. Disse inkluderer, men er ikke begrenset til:

- Intensitetsmål som tillater at totale utslipp øker med organisk vekst i eller oppkjøp foretatt av selskapet. De kan være nyttige for å evaluere effektiviteten til selskapets operasjoner og prosesser.
- Absolutte utslippsmål som pålegger selskapet et reduksjonsnivå som ikke er avhengig av ytelse.
- Mål for karbonnøytralitet som forplikter selskapet til å oppnå netto-nullutslipp ved å implementere interne strategier (f.eks. Forbedre driftseffektiviteten, kjøpe fornybar energi) eller eksterne tiltak (f.eks. investeringer i prosjekter med utslippskompensasjon, investering i forskning og utvikling av teknologier for karbonreduksjon).

4. Hva er kompensasjon av klimautslipp (carbon offset)?

Kompensasjon av klimautslipp er et tiltak som reduserer, eliminerer eller lagrer utslipp for å kompensere utslipp som oppstår andre steder (f.eks. ved en gruve eller et smelteverk), uttrykt som CO₂-ekvivalenter. Utslippskompensasjon fungerer slik at i et finansielt system kan selskap overholde utslippstakene ved å kjøpe en utslippskompensasjon fra en uavhengig organisasjon som har fullført og sertifisert et prosjekt for reduksjon eller unngåelse av utslipp. For bruk av TSM må en offset uavhengig verifiseres av et akkreditert organ, fungere og bestå en *additionalitytest*.

5. Hva er netto-nullutslipp?

På global skala kreves det at det globale samfunnet finner en balanse mellom utslippskilder og reduksjon for å oppfylle ambisjonen om å begrense den globale oppvarmingen til godt under 2° C (over førindustrielt nivå) innen 2050. Netto nullutslipp (også referert til som karbonnøytralitet) betyr at klimagassutslipp som slippes ut i atmosfæren balanseres med en tilsvarende reduksjon andre steder.

SNL: Netto null (utslipp av klimagasser); https://snl.no/netto_null_-_utslipp_av_klimagasser

WEF. 2020 What's the difference between carbon negative and carbon neutral?.

<https://www.weforum.org/agenda/2020/03/what-s-the-difference-between-carbon-negative-and-carbon-neutral/>

IETA. 2020. IETA Council Guidance on Net Zero Climate Ambition. https://www.ieta.org/resources/IETA-Council/Net%20Zero%20Guidance/IETA_Net_Zero_Climate_Ambition_1June2020.pdf

6. Hvilke forpliktelser kan gjøres for å bidra til utslippsreduksjoner i scope 3?

Forpliktelser om å bidra til reduksjon av klimagassutslipp i scope 3 kan uttrykkes i absolutte eller intensitetsmessige vurderinger.

Eksempler kan omfatte:

- Utvikling av produkter og prosesser som reduserer andre parters klimagassutslipp fra scope 1.
- Forpliktelse til å påvirke mål for utslippsreduksjon blant selskapets leverandører eller kunder.
- Eliminering eller reduksjon av klimagass-intensive innsatsfaktorer.
- Vedtak av beste praksis i sektoren.
- Økt bruk av gjenbrukbare materialer.
- Ulike virksomheter kan samarbeide for å skape løsninger som reduserer klimagassutslipp i scope 3, f.eks. ved utbygging av felles infrastruktur som hydrogen.

Science Based Targets, Gold Standard, Navigant. 2018. Value Change in the Value Chain: Best Practices in Scope 3 Greenhouse Gas Management. <https://sciencebasedtargets.org/wp->

ⁿ Se «Ofte stilte spørsmål»

content/uploads/2018/12/SBT_Value_Chain_Report-1.pdf

Science Based Targets. 2020. Science-Based Target Setting Manual. Version 4.1.
<https://sciencebasedtargets.org/wp-content/uploads/2017/04/SBTi-manual.pdf>

7. Hva er "andre aspekter for selskapet og strategien" (se indikator 1, nivå AA)?

Eksempler på "andre aspekter for selskapet og strategien" i sammenheng med indikator 1, nivå AA, i denne protokollen inkluderer blant annet: produkter og tjenester, forsynings- og verdikjeden, tilpasnings- og avbøtende tiltak, investeringer i forskning og utvikling og økonomisk planlegging.

8. Kan innkjøp og forsyningskjedepraksis i selskaper der innkjøp administreres på virksomhetsnivå brukes for å demonstrere tilpasning til selskapets klimastrategi?

Ja. I tilfeller der virksomheten håndterer de fleste aspektene ved anskaffelse og forsyningskjede, kan praksis på virksomhetsnivå brukes for å demonstrere samsvar med selskapets klimastrategi.

9. Hva er en intern karbonpris?

En intern karbonpris er anvendelse av en angitt karbonpris for integrering i standardøkonomiske analyser. Karbonprisen blir behandlet som en reell kostnad, selv om en slik kostnad ikke nødvendigvis påløper. I noen tilfeller kan selskaper faktisk kreve gebyrer fra sin egen interne karbonpris og fordele denne inntekten til prosjekter som bidrar til å oppfylle selskapets forpliktelser til reduksjon av klimagassutslipp.

Center for Climate and Energy Solutions. 2017. The Business of Pricing Carbon.
<https://www.c2es.org/site/assets/uploads/2017/09/business-pricing-carbon.pdf>

UN Global Compact. 2015. Executive Guide to Carbon Pricing Leadership.
https://d306pr3pise04h.cloudfront.net/docs/issues_doc%2FEnvironment%2Fclimate%2FCarbonPricingExecutiveGuide.pdf

10. Hvilke typer veiledning finnes for bedriftens klimarelaterte opplysninger (ikke uttømmende liste)?

- Finans Norge: Klimarisikorapportering – En veiledning for å komme i gang
<https://www.finansnorge.no/siteassets/tema/barekraft/klimarisiko/klimarisikorapportering--en-veiledning.pdf>
- Enova: Klimarisikohåndtering
<https://www.enova.no/kunnskap/klimarisikohandtering/>
- NOU 2018:17: Klimarisiko og norsk økonomi
<https://www.regjeringen.no/contentassets/c5119502a03145278c33b72d9060fbc9/no/pdfs/nou201820180017000dddpdfs.pdf>

Task Force on Climate-related Financial Disclosures (TCFD) og Carbon Disclosure Project (CDP) gir detaljert veiledning om implementeringen av sine respektive avsløringskriterier. Mer informasjon finner du på lenkene nedenfor.

TCFD. 2017. Implementing the Recommendations of the Task Force on Climate-related Financial Disclosures.
<https://www.fsb-tcfd.org/wp-content/uploads/2017/06/FINAL-TCFD-Annex-062817.pdf>

CDP. 2020. Guidance for Companies. <https://www.cdp.net/en/guidance/guidance-for-companies>

'Are You Climate Ready?' (AYCR) er en systemtilnærming innebygd med nyttige verktøy som kan gi bedrifter tilbakemelding for å selvverdiere sine miljøstyringssystemer opp mot anbefalingene fra TCFD. AYCRs fire kjerneelementer inkluderer: en personlig vurdering for å støtte ansatte i å forstå viktigheten av klimaberedskap;

ⁿ Se «Ofte stilte spørsmål»

støtte for å utnytte verdien av et miljøstyringssystem for å håndtere TCFD -temaene styring, strategi, risikostyring og beregninger og mål; sammenheng mellom forretnings- og miljømålene fra deres miljøstyringssystem til FNs bærekraftige utviklingsmål og prosjektutdrag; og tilbakemelding på mønstre og trender for å identifisere styrker og svakheter med innsikt i muligheter.

For mer informasjon, se: <https://www.areyouclimateready.com/>

11. Hva slags veiledning finnes for å støtte vurderingen av den klimarelaterte robustheten til en forretningsstrategi?

Dette kriteriet refererer til den bredere forretnings- eller selskapsstrategien, og hvordan den vurderer potensielle virkninger av klimaendringer på selskapets evne til å implementere den planlagte strategien. TCFD råder organisasjoner til å beskrive hvor robust strategiene deres er mot klimarelaterte risikoer og muligheter, med tanke på en overgang til en lavkarbonøkonomi i samsvar med et scenario på 2° C eller lavere, og, der det er relevant for organisasjonen, konsistente scenarier med økt fysisk klimarelatert risiko. Dette inkluderer betraktninger rundt:

- Om en organisasjon tror at strategiene deres kan påvirkes av klimarelaterte risikoer og muligheter.
- Hvordan disse strategiene kan endre seg for å håndtere slike potensielle risikoer og muligheter.
- De klimarelaterte scenariene og tilhørende tidshorisonter vurderes.

TCFDs materialer, som er oppført nedenfor, gir detaljert veiledning om gjennomføring av scenarioanalyser som kan brukes av selskaper for å bedre forstå motstandskraften i deres forretnings- eller bedriftsstrategier.

TCFD. 2017. Implementing the Recommendations of the Task Force on Climate-related Financial Disclosures. <https://www.fsb-tcf.org/wp-content/uploads/2017/06/FINAL-TCFD-Annex-062817.pdf>

TCFD. 2017. Recommendations of the Task Force on Climate-related Financial Disclosures. <https://www.fsb-tcf.org/wp-content/uploads/2017/06/FINAL-2017-TCFD-Report-11052018.pdf>

12. Hvordan kan et selskap gjennomføre en god scenarioanalyse?

TCFD har utviklet et teknisk supplement, referert nedenfor, som gir detaljert veiledning om anvendelse av scenarioanalyser.

- Revisorforeningen: Hvordan gjennomføre scenarioanalyse <https://www.revisorforeningen.no/fag/barekraft/barekraft-for-revisor---kunnskapsportalen/klimarisiko/hvordan-gjennomfore-scenarioanalyse/>
- TCFD. 2017. The Use of Scenario Analysis in Disclosure of Climate-Related Risks and Opportunities. <https://www.fsb-tcf.org/wp-content/uploads/2017/06/FINAL-TCFD-Technical-Supplement-062917.pdf>

13. Hvordan kan et selskap vise forståelse for hvordan varene og produktene det investerer i eller som det bruker, bidrar til samfunnsmessig klimaendringsevne og lavkarbonøkonomi?

For å oppfylle dette kriteriet, bør et selskaps rapportering beskrive hvordan det bidrar til samfunnsmessig motstandsdyktighet mot klimaendringer og lavkarbonøkonomien gjennom varene og produktene det produserer eller bruker. For eksempel kan et selskap forklare hvordan investeringene i visse batterimetaller støtter overgangen til en lavkarbonøkonomi ved å dekke etterspørselen etter elektriske kjøretøyer.

ⁿ Se «Ofte stilte spørsmål»

14. Hvordan kan selskaper anvende karbonprisscenarioer i strategisk utvikling og beslutningsprosesser?

Hvis du vil ha veiledning om hvordan du bruker karbonprisscenarioer, kan du se på følgende kilder:

CDP. 2017. Putting a price on carbon: Integrating climate risk into business planning.. <https://cdn.cdp.net/cdp-production/cms/reports/documents/000/002/738/original/Putting-a-price-on-carbon-CDP-Report-2017.pdf?1508947761>

Ecofys, The Generation Foundation, and CDP. 2017 How-to guide to corporate internal carbon pricing – Four dimensions to best practice approaches. <https://guidehouse.com/-/media/www/site/downloads/energy/2018/cpu2017howtoguidetointernalcarbonpricingfinal.pdf>

FNs Global Compact. 2015. Executive Guide to Carbon Pricing Leadership: A Caring for Climate Report. https://d306pr3pise04h.cloudfront.net/docs/issues_doc%2FEnvironment%2Fclimate%2FCarbonPricingExecutiveGuide.pdf

Center for Climate and Energy Solutions. 2017. 'The Business of Pricing Carbon'. <https://www.c2es.org/site/assets/uploads/2017/09/business-pricing-carbon.pdf>

15. Hvilke typer strategiske investeringer kan bidra til å øke samfunnets motstandsdyktighet mot klimaendringer innen lavkarbonøkonomien?

Et selskaps forståelse av hvordan dets strategiske investeringer kan demonstreres ved for eksempel:

- Beslutninger rundt varene selskapet investerer i (f.eks. metaller som brukes i ren energiteknologi for utslippsreduksjon)
- Klimarelaterte tiltak med stor effekt (f.eks. investeringer i teknologiske innovasjoner som oppnår betydelige utslippsreduksjoner)

16. Hva er en «årlig ledelsesgjennomgang»? (se 2-A-1e)

Det er en gjennomgang som har til hensikt å sikre kontinuerlig forbedring ved å evaluere status på tiltakene fra den forrige gjennomgang og effektiviteten til energi- og klimagassutslippssystemene som er på plass. Gjennomgangen bør identifisere forbedringsmuligheter og beskrive tilhørende handlingsplaner. Den bør identifisere og evaluere den potensielle betydningen av endringer siden forrige gjennomgang som er relevante for energi- og klimagassutslipp, inkludert:

- Endringer i lovkrav, standarder og veiledning, beste praksis i bransjen og forpliktelser til ILU.
- Endringer i driftsforhold (f.eks. produksjonshastighet) eller miljøforhold på stedet.
- Endringer utenfor virksomhetens geografiske område som kan påvirke virksomhetens potensielle påvirkning på det ytre miljøet eller omvendt.

Gjennomgangen bør også gi et sammendrag av viktige spørsmål knyttet til virksomhetens generelle ytelse og dets energi- og klimagassutslippssystem, inkludert overholdelse av juridiske krav, samsvar med standarder, retningslinjer og forpliktelser og status for korrigerende tiltak.

17. Hva er interessegrupper, lokalsamfunn og urfolk (ILU)?

I henhold til TSM-protokollen for kontakt med interessegrupper, lokalsamfunn og urfolk (ILU) inkluderer ILU alle personer eller grupper som har interesser i eller tror de kan være påvirket av avgjørelser i forbindelse med virksomheter. Virksomhetens ILU kan inkludere, men er ikke begrenset til:

- Urfolk
- Innbyggere i lokalsamfunnet
- Underrepresenterte grupper
- Ansatte
- Kontraktører/leverandører

ⁿ Se «Ofte stilte spørsmål»

- Naboer/velforening
- Grunneiere
- Næringsinteresser
- Lokale miljøorganisasjoner og andre ikke-statlige organisasjoner (NGO-er)
- Lokale myndigheter og institusjoner

Andre ILU kan inkludere:

- Leverandører
- Kunder
- Regionale eller nasjonale miljøorganisasjoner og andre ikke-statlige organisasjoner (NGO-er)
- Myndigheter
- Finansnæringen
- Aksjeeiere

Selv om TSM er designet for å måle ytelse på virksomhetsnivå, bør selskapers identifisering av ILU med interesse i deres virksomheter omfatte ILU utenfor lokalområdet. For eksempel kan aksjeeiere eller etterfølgende brukere av bergverksprodukter ha en interesse i miljø- og sosiale prestasjoner til en virksomhet. Videre kan et selskap engasjere seg med leverandører for å forstå de praksisene som er i bruk i leveransekjeden deres (som f.eks. råmaterialer som leveres til en virksomhet). Lokalsamfunn er bosetning, bebyggelse, samfunn og/eller grupperinger i nærmiljøet som er direkte berørt av virksomheten. Måten virksomheten samhandler med forskjellige ILU vil variere avhengig av sammenhengen.

18. Hvordan kan virksomheter engasjere eller samarbeide med ILU om håndtering av klimaendringer?

Noen eksempler på måter en virksomhet kan involvere ILU i håndtering av klimaendringer inkluderer:

- Involvering av ILU i utviklingen av virksomhetens vurdering av fysiske klimapåvirkninger og i identifisering og prioritering av tilpasningstiltak
- Effektiv kommunikasjon av virksomhetens tilnærming til håndtering av fysiske klimapåvirkninger og -tilpasning
- Deling av informasjon om og analyse av lokale fysiske klimapåvirkninger
- Støtte til lokal eller regional ILU for å håndtere potensielle klimatilpasninger (f.eks. infrastruktur for å håndtere fremtidig vannmangel, planlegging av håndtering av naturkatastrofer)

19. Hva er en "intern eller ekstern revisjon" (se 2-AA-2)?

En revisjon er en formell, systematisk og dokumentert undersøkelse av samsvar med klare, avtalte, foreskrevne kriterier. Revisjoner evaluerer og rapporterer på graden av samsvar med fastsatte kriterier, basert på systematisk innsamling og dokumentasjon av relevante bevis. Revisjoner innebærer en viss grad av skjønn, men er ikke utformet for å fastslå årsaken til mangler eller for å evaluere effektiviteten til styringssystemet. Revisjoner kan utføres av interne eller eksterne fagfolk.

- En **intern revisjon** utføres av ansatte i selskapet med tilstrekkelig kunnskap og kompetanse. Disse ansatte må være uavhengige, upartiske og objektive med hensyn til ledelsen av virksomheten som skal revideres. For eksempel kan de jobbe på en annen virksomhet eller på selskapsnivå.
- En **ekstern revisjon** utføres av eksterne revisorer. Disse revisorene har et objektivt ståsted for å sikre at funn og konklusjoner er bevisbaserte.

Virksomheter kan også oppfylle disse kriteriene ved å demonstrere at en evaluering av effektivitet eller en uavhengig gjennomgang er utført:

- En **evaluering av effektivitet** er en vurdering av om de tiltenkte resultatene av styringssystemet oppnås, utover å avgjøre om et kriterium er oppfylt. Den vurderer både i hvilken grad planlagte aktiviteter er gjennomført og i hvilken grad ytelsesmål og indikatorer er oppnådd.
- En **uavhengig gjennomgang** er kommentarer, råd og anbefalinger som er av uavhengig og objektiv

ⁿ Se «Ofte stilte spørsmål»

PROTOKOLL FOR KLIMAENDRINGER

karakter og som bidrar til å identifisere, forstå og håndtere risiko. Intensjonen med begrepet "uavhengig" er at den som utfører gjennomgangen ikke er direkte involvert i utformingen eller driften av den aktuelle virksomheten. Der det foreligger potensielle interessekonflikter, bør slike konflikter identifiseres og påpekes. For eksempel vil en person kunne regnes som uavhengig dersom vedkommende er ansatt i det samme selskapet, forutsatt at vedkommende faktisk opptrer uavhengig. Dette forsterkes ytterligere ved å opprettholde en klar forståelse for at personen kan måtte avstå fra diskusjoner eller holde tilbake meninger hvis det oppstår en interessekonflikt. Denne fleksibiliteten gjør at den uavhengige vurderingsprosessen kan maksimere bruken av egnede og kvalifiserte personer i egen virksomhet, av den grunn at det kan være et begrenset utvalg av slike kvalifiserte personer.

20. Hva er eksempler på ikke-energirelaterte klimagassutslipp?

Ett eksempel på ikke-energirelaterte klimagassutslipp inkluderer nedbygging av myr. Rapporteringen fra virksomhetene bør inneholde en beskrivelse av hvordan betydningen av de ikke-energirelaterte klimagassutslipp deres ble vurdert.

21. Hva er uavhengig verifisering? (se 3-AA-2/b og 3-AAA-2)

Uavhengig verifisering kan komme til uttrykk gjennom en ekstern revisjon eller annen form for tredjepartsverifisering.

- For definisjonen av «revisjon» se spørsmål 22.
- Tredjepartsverifisering er en akkreditert og uavhengig prosess for å sikre at informasjonen er nøyaktig og overholder et bestemt sett med kriterier (f.eks. ISO 14064-3: 2019 Spesifikasjon med veiledning for verifisering og validering av klimagassutsagn).

22. Hvor lenge er en revisjon eller uavhengig verifisering gyldig?

Uavhengig verifisering er gyldig i tre år for TSM.

23. Kan regionale vurderinger brukes til å identifisere potensielle fysiske klimapåvirkninger på virksomhetsnivå?

Ja. Når det er regional informasjon tilgjengelig eller hvor et selskap driver flere virksomheter i samme region, er det hensiktsmessig å foreta en regional vurdering av potensielle fysiske klimapåvirkninger og deretter vurdere disse risikoene i beslutningsprosesser og i tilpasningsstrategiene som skal brukes på hver virksomhet.

24. Hvordan kan en virksomhet demonstrere at de engasjerer seg med ILU for tiltak mot klimaendring og klimatilpasning?

På nivå A får en virksomhet i oppgave å vurdere viktigheten av tiltak mot klimaendring og klimatilpasning for ILU og deretter engasjere seg der det er hensiktsmessig. Hvis ILU viser seg interessert i å engasjere seg i klimaendringer, kan virksomheten gi bevis på dette engasjementet (f.eks. møteinnkallinger, referater e.l.). I andre tilfeller kan virksomheten finne at klimaendringer ikke er et prioritert tema for ILU. Imidlertid vil virksomheten fortsatt trenge å demonstrere at det har gjort en innsats for å vurdere hvor viktig problemet er for ILU. Noen eksempler inkluderer:

- Bevis på at ILU ble informert om muligheter for å engasjere seg i klimaendringer i løpet av andre vanlige engasjementsaktiviteter (f.eks. møteagenda, møtereferater)
- Bevis for at interessene og egenskapene til ILU er registrert (som påkrevd i TSMs ILU-protokoll) og at klimaendringer ikke er identifisert som et sentralt problem for noen ILU
- Bevis for at virksomheten har gjennomført proaktive oppsøkende tiltak for ILU som de tror kan ha interesse for klimaendringer (f.eks. miljøgrupper, lokale myndigheter)

ⁿ Se «Ofte stilte spørsmål»

25. Hvordan kan en virksomhet vurdere risikonivået forbundet med en potensiell fysisk klimapåvirkning?

Virksomheten må identifisere hvilke effekter fysiske klimapåvirkninger har og må i det minste inkludere nedbør, ekstremvær og temperaturhendelser på virksomheten og på andre steder som er relevante for virksomhetens aktiviteter (f.eks. havner, vannkilder, etc.). Risikoer og muligheter som følge av disse fysiske klimapåvirkninger bør vurderes, og om mulig bør kostestimat utføres ved både implementering og ikke-implementering av tiltak.

26. Hvilke typer klimascenarier bør brukes i en virksomhetsvurdering av dets fysiske klimasårbarhet og risiko?

Se *MACs Guide on Climate Change Adaptation for the Mining Sector* for detaljert veiledning om karakterisering av fremtidig klima, valg av fremtidige klimaprognoser og vurdering av fysiske klimasårbarheter og risiko.

27. Kan kompensasjon av klimautslipp brukes til å oppnå ytelsesmål for utslippsreduksjon?

Ja. Mål for utslippsreduksjon kan oppfylles med en kombinasjon av reduksjon i egen virksomhet og godkjent kompensasjon av klimautslipp (se spørsmål 4). Imidlertid, hvis kompensasjon av klimautslipp er brukt for å nå mål, må prosentandelen og kilden til kompensasjonen som brukes, være tydelig dokumentert, og bruken av dem bør ikke overstige eventuelle lovrammer som kan være på plass for en virksomhet.

28. Må mål gjelde for hele virksomheten?

Mål trenger ikke å gjelde for hele virksomheten. Noen mål kan gjelde utstyr, mens andre kan ta opp energiforbruket til bestemte avdelinger, opplæring eller ytterligere måling og overvåking.

29. Kan en virksomhet med forskjellige produksjonsledd sette separate energi- og klimagassutslippsmål?

Ja. En virksomhet kan sette forskjellige ytelsesmål for hver del av produksjonsprosessen, spesielt når en virksomhet bruker intensitetsmål. For eksempel kan det hende at en enkelt indikator ikke er tilstrekkelig når det gjelder en virksomhet med dagbrudd som består av bruddet og prosessanlegget.

30. Hvis lover og regler pålegger et spesifikt ytelsesmål for en virksomhet, kan dette målet brukes for indikator 3?

Ja, mål som er pålagt av lover og regler kan brukes av virksomheter som ytelsesmål for denne indikatoren.

31. Hva slags informasjon om fysisk klimapåvirkning må publiseres?

Virksomheten bør i det minste publisere et sammendrag av sine estimat om fremtidige klimaforhold, vurdering av potensielle fysiske klimapåvirkninger som kan ha direkte eller indirekte påvirkninger utenfor virksomhetens driftsområde, og eventuelle planer eller tiltak som er iverksatt for å håndtere disse identifiserte risikoene. Spesiell oppmerksomhet bør rettes mot å gi informasjon som er relevant for lokal ILU.

32. Hva er «vesentlige data om klimagassutslipp av scope 3 og hvordan kan de beregnes? (se 3-AAA-2)

I forbindelse med denne protokollen må virksomhetene definere kriterier for å avgjøre om en bestemt kilde til klimagassutslipp fra scope 3 er vesentlig for deres styringssystem. Når denne definisjonen er laget på selskapsnivå, kan virksomheten bruke definisjoner og informasjon fra selskapet for å svare på disse kriteriene.

ⁿ Se «Ofte stilte spørsmål»

PROTOKOLL FOR KLIMAENDRINGER

Oversikt over scope 3

Veiledning for beregning av klimagassutslipp for scope 3 og avgjøring av relevans / betydning finnes i følgende referansemateriale:

Emisoft: Hva er GHG-protokollen? <https://www.emisoft.com/kunnskapscenter/ghg-protokollen/hva-er-ghgprotokollen/>

Greenhouse Gas Protocol. 2013. Technical Guidance for Calculating Scope 3 Emissions. https://ghgprotocol.org/sites/default/files/standards/Scope3_Calculation_Guidance_0.pdf

Chartered Professional Accountants Canada. 2019. Disclosing the impact of climate change: A process for assessing materiality. <https://www.cpacanada.ca/en/business-and-accounting-resources/financial-and-non-financial-reporting/sustainability-environmental-and-social-reporting/publications/assessing-materiality-of-climate-change>

Task Force on Climate-related Financial Disclosures. 2017. Implementing the Recommendations of the Task Force on Climate-related Financial Disclosures. <https://assets.bbhub.io/company/sites/60/2020/10/FINAL-TCFD-Annex-Amended-121517.pdf>

33. Hvilke typer mål kan brukes til å vurdere ytelse på energi relatert til klimagassutslipp fra scope 1 og 2?

Basert på alle relevante bedriftsforpliktelser, bør en virksomhet vurdere muligheter for å sette ytelsesmål knyttet til klimagassutslipp fra scope 1 og 2. En virksomhet kan velge å sette ett eller flere av følgende typer ytelsesmål:

- Et *volummål* refererer til en absolutt mengde energiforbruk eller karbondioksidekvivalent (CO₂e) som virksomheten slipper ut. Slike mål er uavhengige av produksjonen. Vanligvis er volummål definert i forhold til nåværende eller historiske data (f.eks. 5% reduksjon fra 2015-baseline), men kan også settes opp mot business-as-usual anslag.
- Et *intensitetsmål* refererer til forholdet mellom forbruk eller utslipp i forhold til produksjonen. Dette blir ofte referert til som å "normalisere" dataene. Eksempler inkluderer utslipp eller energibruk per tonn produsert kobberkatode eller tonn bearbeidet malm.
- Et *aktivitetsbasert mål* er et etablert mål hvor fremtidig energiforbruk eller klimagassutslipp vil bli redusert eller unngått på grunn av en bestemt aktivitet. Slike mål kan inkludere tiltak eller prosjekter som fører til at det ikke blir brukt energi som ellers ville ha blitt brukt hvis prosjektet ikke hadde blitt implementert.
- Et *kontrollmål* fastslår et nivå eller mål på effektiviteten til en kontroll over en aktivitet som er knyttet til enten energiforbruk eller frigjøring av klimagasser. En kontroll kan omfatte operasjonelle grenser for

ⁿSe «Ofte stilte spørsmål»

PROTOKOLL FOR KLIMAENDRINGER

produksjonsutstyr eller administrative krav til ulike virksomheter. Eksempler inkluderer:

- Overensstemmelse med driftsgrenser for enhetsoperasjoner som er sentrale forbrukere av energi eller klimagassutslipp (f.eks. 100% samsvar med drift innenfor de øvre og nedre temperaturgrensene i en tørketrommel)
- Overholdelse av en administrativ kontroll (f.eks. 95% samsvar med en ingen-tomgang policy)

Ettersom scope 2-utslipp er knyttet til tredjeparts elektrisitetsproduksjon, anses virksomheter å ha taklet disse utslippene gjennom styring av strømforbruket.

34. Hvordan kan en virksomhet som ikke er i full drift sette et passende ytelsesmål?

Det er ikke obligatorisk for virksomheter å implementere TSM før full drift. Skulle virksomheter ønske å implementere TSM før full drift, er en tilnærming å sette et aktivitetsbasert mål. For eksempel vil virksomheten i 2025 ha implementert energi- og GHG-utviklingsprosjekter som gir 1500 GWh/år med energibesparelser eller 250 CO₂e/år med GHG-reduksjoner. Eller at 30% av kjøretøyene eller 50% av lysarmaturene vil være mer energieffektive modeller.

Generell er det viktig at effekten av mål blir vurdert.

35. Hva bør du tenke på når du setter et ytelsesmål?

Når du velger mål, bør miljømessige, økonomiske og sosiale spørsmål tas i betraktning. En virksomhet vil kanskje vurdere:

- Relevante bedriftsforpliktelser
- Finansielle kriterier og prioriteringer
- Alternative energikilder
- Vedlikehold og infrastrukturbehov
- Driftskrav og begrensninger
- Kvalitet og hensiktsmessighet av energiresurser
- Miljøpåvirkning
- Sikkerhet og helse
- Tilgjengelige menneskelige og tekniske ressurser
- Energistyringssystem, inkludert områder med betydelig bruk og drivere
- Gruvens levetid
- Tidligere energiytelse
- Justering til oppgitte mål og målsetninger
- Reduksjon av energi og klimagassutslipp

Målene bør være:

- Ambisiøse, å forplikte organisasjonen til kontinuerlig forbedring
- Realistiske, slik at de kan oppnås innen bestemte tidsgrenser
- Konkrete og målbare

36. Hvordan kan en virksomhet demonstrere fremgang mot energimål og klimagassutslippsmål?

Det er en rekke måter en virksomhet kan demonstrere fremgang mot sine prestasjonsmål. Ett alternativ er gjennom flerårige mål. Et flerårig mål er et energi- eller klimagassutslippsmål som spesifiserer viss ytelse over et bestemt antall år (f.eks. en reduksjon på 20% over en treårsperiode). Målet kan være hensiktsmessig for en virksomhet som implementerer en flerårig kapitalplan eller oppgradering av infrastruktur som bare vil resultere i utslippsreduksjoner eller energibesparelser når den endelige planen er fullført. I et slikt tilfelle er det vanskelig å avgjøre om en virksomhet oppfyller forventningene til målet hvis fremgangen ikke er lineær. I stedet bør en handlingsplan som beskriver de spesifikke trinnene som vil bli implementert hvert år til planen er ferdig, brukes til å vurdere fremdriften.

Slike handlinger kan omfatte, men er ikke begrenset til, nye driftsprosedyrer som skal implementeres, nytt utstyr som skal kjøpes og installeres, eller nye prosesser som skal tas i bruk. Handlinger i planen skal være spesifikke og målbare og klart bidra til å oppnå reduksjonen som er angitt i flerårsplanen. For at en virksomhet skal oppnå nivå A under indikator 3, må den være i stand til å demonstrere at delmål er oppfylt. Planer for forbedring av

ⁿ Se «Ofte stilte spørsmål»

energiprestasjoner må utarbeides for en periode på ikke mer enn tre år.

Andre eksempler på hvordan en virksomhet kan demonstrere fremgang mot et mål for energi- og klimagassutslipp:

- Demonstrasjon av implementering, eller implementeringsprosess, av utslippsreducerende prosjekter eller planer om å endre energikilder
- Kapitalallokering til utslippsreducerende prosjekter
- Handlinger implementert som en del av en bredere plan for å nå ytelsesmålene
- Målt og verifisert energi- eller GHG-reduksjoner
- Prosentandel av forrige års energi- eller GHG-mål
- Forbedringer i styringssystemet for energi og GHG
- En studie bestilt for å undersøke potensielle forbedringsmuligheter
- Aktiv deltakelse i prosesser for energieffektivisering

37. Hvilken metodikk kan brukes til å lage et praktisk mål for gruver som utvikles og drives på større dybder?

I noen tilfeller utvikler underjordiske gruver nye produksjonssoner på mye større dybde. Dette fører til større energiintensitet på grunn av den ekstra energien som kreves for ventilasjon, pumping, kjøling, heising og vedlikehold av infrastrukturen. Et nullbasert energibudsjett kan brukes til å bestemme det nye intensitetsnivået, samt resultatindikatoren og målet. Det nullbaserte energibudsjettet er etablert ved å estimere grunnforbruket for hver gruvevirksomhet i dybden (f.eks. ventilasjon, pumping, belysning, heising) for en passende periode og deretter bestemme det forventede totale månedlige og årlige forbruket i forhold til forventet produksjonsnivå. Vanligvis overvåker driften av det totale månedlige forbruket kontra det estimerte forbruksbudsjettet. Imidlertid kan det totale estimerte månedlige forbruket deles med den prognostiserte produksjonen for å bestemme månedlige intensitetsmål. Faktisk ytelse kan deretter spores gjennom året mot disse målintensitetene.

38. Hva er en «klimastrategi»?

En klimastrategi gir en klar retning for arbeidet med klimarelaterte spørsmål for selskapet/virksomheten. En tydelig klimastrategi vil kunne bidra til å sikre fremtidig konkurransekraft gjennom det grønne skiftet. Klimastrategien må tilpasses individuelt og kan omfatte forskjellige aspekter. Typiske elementer i en klimastrategi er:

- målsetninger/ambisjonsnivå/forpliktelse i forbindelse med klimaarbeidet som kan være konkretisert i nøkkelindikatorer (KPI – Key Performance Indicators)
- klimarelaterte risikoer, men også muligheter, for selskapet/virksomheten
- definisjon av handlinger/tiltak som beskriver hvordan man jobber med målsetningene

Klimastrategien kan henvise til overordnede rammeverk som Paris-avtalen og bærekraftsmålene. Hvis selskapet/virksomheten har en bærekraftstrategi, er det hensiktsmessig å knytte klimastrategien opp mot den mer overordnede bærekraftstrategien.

ⁿ Se «Ofte stilte spørsmål»

39. Andre nyttige kilder:

- SINTEF: Klimaordboken. <https://www.sintef.no/siste-nytt/2015/klimaordboken/>
- PWC / Zero: Jakten på klimanøytralitet og ansvarlig bruk av klimakreditter. <https://www.pwc.no/no/nyheter/zero-rapporten/jakten-paa-klimanoytralitet-rapport-2022.pdf>
- Norsk Klimastiftelse: En håndbok om klimarisiko. Vedlegg om Bloomberg-rapporten fra G20-landenes Financial Stability Board. https://klimastiftelsen.no/wp-content/uploads/2017/04/NK1_2017_vedlegg_handbok_klimarisiko.pdf
- Norsk Klimastiftelse: Hvordan møte klimarisiko? Råd og tips til selskaper og næringer som skal håndtere klimaendringer og strammere klimapolitikk. https://klimastiftelsen.no/wp-content/uploads/2018/11/NKS_KLP_rapport_SKJERM_enkelt sider.pdf
- Emisoft: Hva er GHG-protokollen? <https://www.emisoft.com/kunnskapssenter/ghg-protokollen/hva-er-ghgprotokollen/>
- FinansNorge: Klimarisikorapportering – En veiledning for å komme i gang. <https://www.finansnorge.no/tema/baerekraft/klimarisikorapportering/>
- United Nations Climate Change. 2020. The Paris Agreement. <https://unfccc.int/process-and-meetings/the-paris-agreement/the-paris-agreement>
- Science Based Targets. 2020. What is a Science Based Target? <https://sciencebasedtargets.org/what-is-a-science-based-target/>
- Science Based Targets. 2020. SBTi Criteria and Recommendations. <https://sciencebasedtargets.org/wp-content/uploads/2019/03/SBTi-criteria.pdf>
- IPCC. 2019. Special Report on Global Warming of 1.5°C. <https://www.ipcc.ch/sr15/>

ⁿ Se «Ofte stilte spørsmål»

**BÆREKRAFT I
BERGINDUSTRIEN**

Du finner mer informasjon om TSM på:

Norsk Bergindustri:
www.norskbergindustri.no

The Mining Association of Canada:
www.mining.ca/tsm

Den internasjonale TSM-nettsiden:
<https://tsminitiative.com/>

Reproduksjon av denne publikasjonen til utdannings- eller ikke-kommersielle formål er tillatt uten skriftlig samtykke fra Norsk Bergindustri/Mining Association of Canada, forutsatt fullstendig kildehenvisning. Reproduksjon av denne publikasjonen til videresalg eller andre kommersielle formål er ikke tillatt uten forutgående skriftlig samtykke fra Norsk Bergindustri/Mining Association of Canada

©2019 The Mining Association of Canada. Varemerker, inklusive, men ikke begrenset til Towards Sustainable Mining®, TSM® og designet til buefiguren og den diamantformede firkantfiguren, er enten registrerte varemerker eller varemerker til The Mining Association of Canada i Canada og/eller andre land.